

KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Lempäälän kunnan toiminta on lainmukaista sekä taloudellista ja tuloksellista. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan perusteet sekä tehtävät.

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lautakunnat vastaavat palvelualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja ja muut johtavat viranhaltijat vastaavat omalta osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omalla vastuualueellaan.

Tehtävä- ja vastuualueiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta. Konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja, vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Hankittua riskienhallintatyökalua käytetään niin kuntakonsernin kokonaisriskien kuin myös työn riskien ja turvallisuushavaintojen kartoitukseen, arviointiin ja hallintaan. Myös väärinkäytösilmoitusten vastaanotto on toteutettu samaan järjestelmää hyödyntäen.

Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta- ja arviointitoimenpiteistä

Käsitellessään sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kokouksessaan 25.3.2024 kunnanhallitus päätti, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistoimien suunnitelma sisältää erityisesti seuraavat kohdat: hankintapäätösten sisällön sekä tilaus- ja pienhankintakäytäntöjen toteutumisen kontrollointi, hallintopäätösten sisällöstä annetun ohjeistuksen toteutumisen seuranta ja arviointi sekä riskienhallintatiedon kattavampi hyödyntäminen.

Pienhankintakäytännöissä ja niihin liittyvässä ohjeistuksissa havaittiin puutteita ja selvää kehittämistarvetta. Kunnanhallitus merkitsi 12.8. 2024 tiedoksi hankintapäätösten sisältöä ja hankintakäytäntöjä koskevan sisäisen tarkastusraportin. Kunnanhallitus seuraa säännöllisesti raportissa kuvattujen jatkotoimenpiteiden edistymistä.

Hyvän hallintopäätösten sisältöohjeistus sekä laajasti myös muita konsernin yhteisten palveluiden ohjeistuksia on sisällytetty yhteen paikkaan intranet Kanavaan. Myös tältä osin seuranta ohjeistuksen kattavuudesta ja ohjeiden mukaisesta toiminnasta on syytä jatkaa vuosittain.

Riskienhallinnan järjestelmätyökalu on otettu kattavasti käyttöön niin kunnassa kuin tytäryhtiöissä. Eri yksiköt on ohjeistettu päivittämään kokonaisriskien aineistoaan vähintään osavuositarkastusten ja tilinpäätösvalmistelun yhteydessä. Lisäksi vuosittain pidettävässä esihenkilöakatemian koulutuksessa on korostettu järjestelmään tallennetun tiedon hyödyntämistä eri yksiköiden kokonaisjohtamisessa. Kokonaisriskien arviointi on perusteltua päivittää tulevilla valtuustokaudella osana kuntastrategian päivitysprosessia.

Työn riskien ja työturvallisuushavaintojen ylläpitäminen riskienhallintatyökalulla on ohjeistettu koko henkilöstölle kunnan intranet Kanavassa. Vuoden 2024 aikana on uusina toimintoina käynnistetty riskienhallintatyökalun hyödyntäminen myös opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden ns. kiinnipitoilmoitusten ja lääkehoidon vaaratilanneilmoitusten dokumentoinnissa.

Edellisvuosien tapaan tehtiin myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointikysely. Siihen vastasivat palvelualueiden ja prosessien johtajat sekä tehtäväalueiden esihenkilöt ja prosessien vastuualueiden esihenkilöt - kukin omaa aluettaan arvioiden. Kyselyssä arvioitiin johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestämistä, tavoitteiden asettamista ja seuranta, riskienhallintaa, informaation ja kommunikaation toteutumista sekä muita teeman kannalta keskeisiksi arvioituja asioita. Aihepiireistä oli muodostettu yhteensä 32 kysymystä, joihin vastattiin valitsemalla jokin seuraavista vaihtoehdoista: heikosti/ei ollenkaan, välttävästi/vähän, kohtuullisesti/tyytyttävästi, hyvin, erinomaisesti sekä en osaa sanoa. Lisäksi oli mahdollisuus antaa sanallista palautetta.

Analyysiä varten kyselyjen vastaukset muutettiin numeeriseen muotoon antamalla vastausvaihtoehdoille arvot 0 - 4 sekä en osaa sanoa. Kaikkiin kysymyksiin annettujen vastausten (n=18) keskiarvo parani ollen 3,01 (edellisvuonna 3,00). Eri vastaajien näkemysten vaihteluväli oli 2,63 - 3,73 (edellisvuonna 2,55 - 3,62). Itsearviointikyselyyn annettujen vastausten yhteydessä saatiin myös sanallisia täsmennyksiä, joita hyödynnetään jatkotyöskentelyssä.

Edellisvuoden tavoin kaikki kysymykset arvioitiin vähintään tasoon 2,50 ja 17 kysymyksen arvosana ylitti 3,00:n. Parhaimmat arviot annettiin mm. seuraaviin teemoihin:

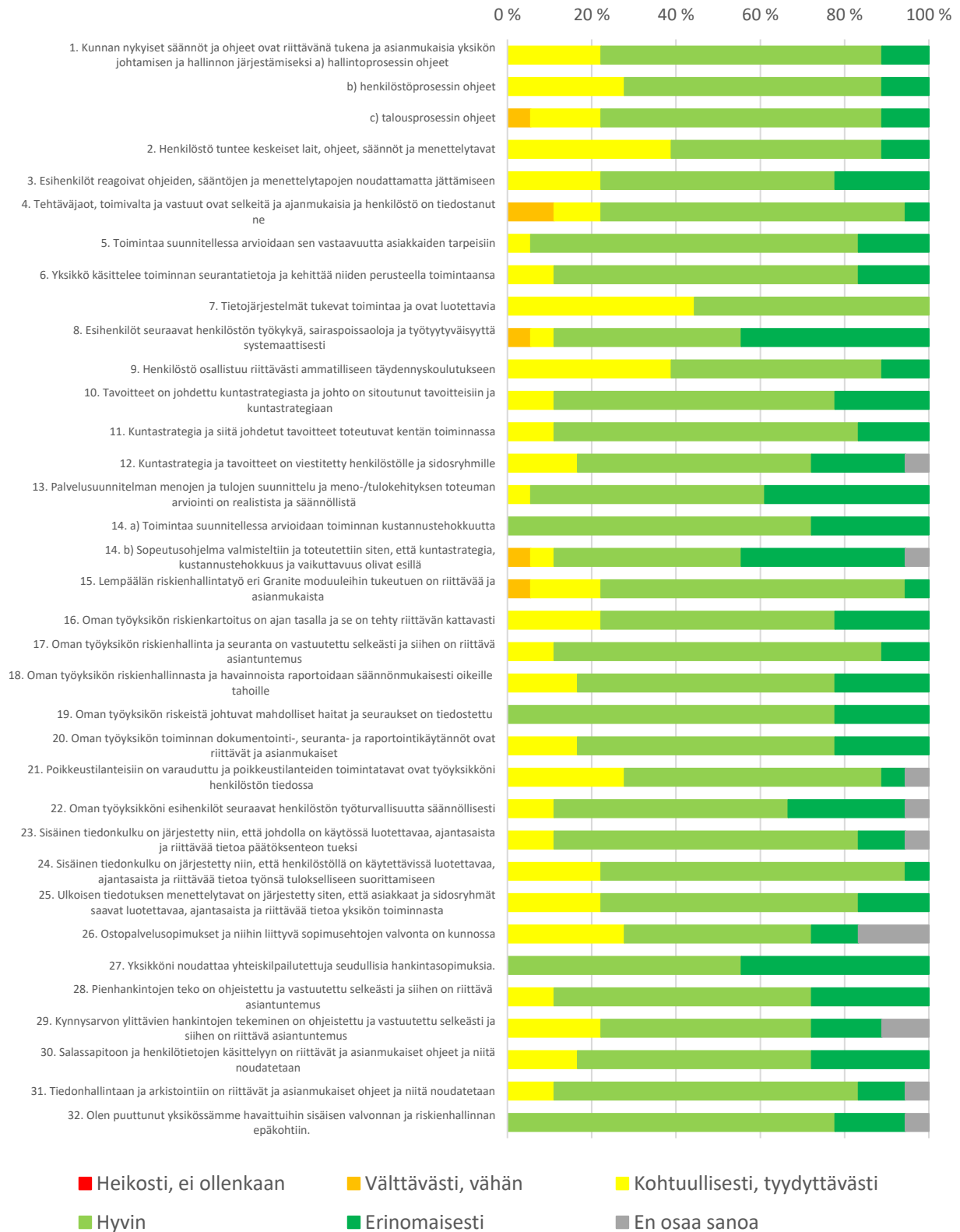
- yhteiskilpailutettujen hankintasopimusten noudattaminen,
- palvelusuunnitelmien meno-/tuloseurannan säännöllisyys ja arvioinnin realistisuus
- työkyvyn, sairaspöissaolojen ja työtyytyväisyyden systemaattinen seuranta
- kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden esilläpito toiminnan suunnittelussa ja sopeuttamisohjelman valmistelussa

Eniten edellisvuodesta paranivat teemat, jotka liittyivät pienhankintojen ohjeistukseen, sisäisen tiedonkulun järjestämiseen ja henkilöstöprosessin ohjeistuksiin. Heikentyneitä teemoja ei itsearviointikyselyssä laajasti noussut esiin. Tosin kuntastrategian toteutumista vuosittaisessa tavoiteasetannassa, strategiaan sitoutumista ja strategian toteutumista arjessa arvioitiin aiempia vuosia kriittisemmin.

Kokonaisarvio: tunnistetut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisaalueet ja suunnitellut kehittämistoimet voimassa olevalle taloussuunnitelmakaudelle

- Kuntakonsernille annettavan ohjeistuksen/koulutuksen säännönmukaisuus ja oikea ajoitus sekä riittävien kontrollitoimien suunnittelu
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan dokumentaatio ja tiedon eheys
- Uuden valtuustokauden luottamushenkilöiden riittävä perehdytyskoulutus ja uudistetun toimielin- ja henkilöstöorganisaation sujuvan käyntiinlähdon varmistaminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely 2024

Konsernivalvonnan nykytila ja havainnot konserniyhtiöistä

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Yleisinä yhtiöiden strategisina kehittämistavoitteina ovat toiminnan tarkoituksenmukaisuus, liiketaloudellinen kannattavuus sekä kuntastrategian visiokirjaus ”Palvelemme paremmin”. Lisäksi eri yhtiöillä on omia operatiivisia tavoitteita.

Konsernijohtoryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja ja kaikkien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, edistää osaltaan konserniyhtiöiden asioiden valmistelua, tavoitteiden seuranta ja riskienhallintaa. Kuukausittain vuonna 2024 kokoontuneen konsernijohtoryhmän toimintatapoja on kehitetty ja yhtenäistetty merkittävästi. Samalla myös yhtiöiden omistajapoliittista tavoiteasetantaa on uudistettu ja synnytetty yhtiökohtaiset tavoitekortit. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat kertomusvuoden aikana antaneet runsaasti omistajapoliittista ohjausta yhtiöiden liiketoimintaan ja hallitustyöskentelyyn liittyvistä asioista.

Tytäryhtiöt hyödyntävät riskienkartoituksessaan ja riskienhallinnassaan samaa järjestelmätyökalua ja raportointimenettelyä kuin kunta.

Peruskunnan toimintatapaa vastaten myös konserniyhtiöiden toimitusjohtajille tehtiin oma itsearviointikysely, joka keskittyi sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan yhtiöiden liiketoiminnan ja konserniohjauksen näkökulmasta. Parhaat itsearviot liittyivät omistajalle annettaviin raportointeihin yhtiöiden toimintaympäristön muutoksista, toiminnasta ja suunnitelmista. Lisäksi riskienhallinnan 7 eri teemakysymykseen annettiin aiempia vuosia paremmat arviot. Kriittisimmin edellisvuosiin verrattuna arvioitiin kunnan ohjeistusten ajantasaisuutta ja riittävyyttä sekä tämän heijastusvaikutuksia päätöksentekoon ja tiedottamiseen.

Hallintosäännön kirjauksen mukaisesti Lempäälän kunta valmistautuu valtuustokauden päättyessä hankkimaan ulkopuolisen arvioinnin omistajaohjauksen tuloksellisuudesta.